

CONTRIBUTING TO AFFIRMING THAT MARXISM - LENINISM IS THE IDEOLOGICAL FOUNDATION AND GUIDELINE FOR THE ACTIONS OF THE COMMUNIST PARTY OF VIETNAM

Nguyen Ho Thanh

An Giang University; Vietnam National University Ho Chi Minh City

ARTICLE INFO		ABSTRACT
Received:	07/9/2021	Marxism - Leninism is a system of scientific thought and the worldview and methodology of the working class. It is a magical “handbook”, a “guideline”, a “sunshine on our way to final victory, to socialism and communism”. Throughout the revolutionary period, our Party has always taken Marxism - Leninism as the foundation of the Party's and the nation's guiding ideology. In this study, we applied the qualitative research and documentary research methods to analyzed the basis and sustainable values of Marxism - Leninism. The results showed that affirm that Marxism - Leninism is the ideological foundation, the guideline for the actions of the Communist Party of Vietnam, the principle of the Party, and was the cause of all the victories of the Vietnamese revolution. Thereby, several principles that need to be thoroughly grasped when applying, supplementing, and developing Marxism - Leninism today were proposed.
Revised:	23/9/2021	
Published:	23/9/2021	
KEYWORDS		
Marxism-Leninism		
Communist Party of Vietnam		
Confirm		
Guideline		
Ideological foundation		

GÓP PHẦN KHẲNG ĐỊNH CHỦ NGHĨA MÁC - LÊNIN LÀ NỀN TẢNG TƯ TƯỞNG, KIM CHỈ NAM CHO HÀNH ĐỘNG CỦA ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM

Nguyễn Hồ Thanh

Trường Đại học An Giang; ĐH Quốc gia –TP. Hồ Chí Minh

THÔNG TIN BÀI BÁO		TÓM TẮT
Ngày nhận bài:	07/9/2021	Chủ nghĩa Mác - Lênin là hệ thống tư tưởng khoa học và là thế giới quan, phương pháp luận của giai cấp công nhân. Đó là “cẩm nang” thần kỳ, là “kim chỉ nam”, là “mặt trời soi sáng con đường chúng ta đi tới thắng lợi cuối cùng, đi tới chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản”. Trải qua các thời kỳ cách mạng, Đảng ta luôn lấy chủ nghĩa Mác - Lênin làm nền tảng tư tưởng chỉ đạo của Đảng, của dân tộc. Trong nghiên cứu này, chúng tôi sử dụng phương pháp nghiên cứu định tính và nghiên cứu tư liệu để phân tích cơ sở và những giá trị bền vững của chủ nghĩa Mác - Lênin. Qua đó khẳng định, chủ nghĩa Mác - Lênin là nền tảng tư tưởng, kim chỉ nam cho hành động của Đảng Cộng sản Việt Nam, là nguyên tắc của Đảng và là nguyên nhân mọi thắng lợi của cách mạng Việt Nam. Qua đó, đề xuất một số nguyên tắc cần quán triệt khi vận dụng, bổ sung, phát triển chủ nghĩa Mác - Lênin hiện nay.
Ngày hoàn thiện:	23/9/2021	
Ngày đăng:	23/9/2021	
TỪ KHÓA		
Chủ nghĩa Mác - Lênin		
Đảng Cộng sản Việt Nam		
Khẳng định		
Kim chỉ nam		
Nền tảng tư tưởng		

DOI: <https://doi.org/10.34238/tnu-jst.4953>

Email: nhothan050186@gmail.com

<http://jst.tnu.edu.vn>

212

Email: jst@tnu.edu.vn

1. Giới thiệu

Thực tiễn và thắng lợi của sự nghiệp cách mạng nước ta nói chung cũng như sự trưởng thành, lớn mạnh của Đảng Cộng sản Việt Nam hơn 90 năm qua nói riêng là kết quả tổng hợp của rất nhiều yếu tố. Nhưng có một thực tế không thể phủ nhận, đó là nhờ Đảng ta đã được vũ trang bằng lý luận cách mạng và khoa học: chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh. Trong thời kỳ cách mạng mới, việc tiếp tục kiên định, vận dụng và phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh vào điều kiện cụ thể của Việt Nam vẫn là một tất yếu khách quan, là một nhiệm vụ quan trọng và cấp thiết. Đảng Cộng sản Việt Nam “là đội tiên phong của giai cấp công nhân, đồng thời cũng là đội tiên phong của nhân dân lao động và của toàn dân tộc Việt Nam” [1, tr.4]. Đảng lấy chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh làm nền tảng tư tưởng, kim chỉ nam cho hành động. Đây là vấn đề có tính nguyên tắc, thể hiện bản chất giai cấp công nhân, tính nhân dân, tính dân tộc của Đảng, thể hiện lập trường kiên định của Đảng trước những diễn biến nhanh chóng, phức tạp của tình hình, đồng thời là tiêu chuẩn cơ bản phân biệt Đảng Cộng sản với các đảng phái khác.

Cương lĩnh xây dựng đất nước trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội (bổ sung, phát triển năm 2011) của Đảng, Hiến pháp năm 2013 của Nhà nước và nhiều văn kiện các đại hội đảng đã khẳng định: “Đảng lấy chủ nghĩa Mác - Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh làm nền tảng tư tưởng, kim chỉ nam cho hành động” [1, tr.88]. Trong công trình nghiên cứu của mình, tác giả Nguyễn Quang Thuấn chỉ ra rằng: Chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh là khoa học, có giá trị vượt thời đại, có sức sống mãnh liệt, chính vì vậy, Đảng Cộng sản Việt Nam nhất quán chủ trương kiên định, vận dụng, phát triển chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, gắn liền với cuộc đấu tranh bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng Cộng sản [2]. Lê Hữu Nghĩa đã khẳng định: Trong bối cảnh các thế lực thù địch, cơ hội chính trị tung ra rất nhiều quan điểm, luận điệu, thủ đoạn tinh vi nhằm xuyên tạc, phủ nhận chủ nghĩa Mác - Lênin, thì việc kiên quyết, kiên trì đấu tranh trên cơ sở nắm vững và vận dụng sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin trong điều kiện mới là nhiệm vụ quan trọng và cấp bách hiện nay [3]. Trần Văn Phòng đã chỉ ra: Chủ nghĩa Mác - Lênin vẫn là thế giới quan, phương pháp luận khoa học cho chúng ta nhận thức và giải quyết những vấn đề thực tiễn của thế giới đương đại [4]. Nguyễn Vĩnh Thanh nhận định: Hành trình gần hai thế kỷ kể từ khi C. Mác, Ph. Ăngghen đặt nền móng đầu tiên tại Đức, V.I. Lênin kế tục và phát triển tại Nga, Chủ tịch Hồ Chí Minh vận dụng sáng tạo vào hoàn cảnh cụ thể của cách mạng Việt Nam, cho đến nay, chủ nghĩa Mác - Lênin vẫn là nền tảng tư tưởng vững chắc của các đảng cộng sản cầm quyền, trong đó có Việt Nam [5]. Nguyễn Xuân Thắng nhận định: Bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch là nội dung cơ bản, hệ trọng, có ý nghĩa sống còn của công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng [6].

Từ ý kiến đánh giá của các nhà khoa học, nhận thấy: Từ khi ra đời đến nay, Đảng Cộng sản Việt Nam luôn kiên định lấy chủ nghĩa Mác - Lênin làm nền tảng tư tưởng và kim chỉ nam cho hoạt động của Đảng, đồng thời luôn kiên trì công tác bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch.

Như vậy, bảo vệ chủ nghĩa Mác - Lênin là nhiệm vụ quan trọng hàng đầu của cả hệ thống chính trị, của toàn Đảng, toàn dân, toàn quân ta. Trong giai đoạn hiện nay, để tăng cường và không ngừng nâng cao hiệu quả công tác này, cần có những cơ sở vững chắc, đồng thời phải chứng minh được những giá trị bền vững khẳng định chủ nghĩa Mác - Lênin là nền tảng tư tưởng, kim chỉ nam cho hành động của Đảng Cộng sản Việt Nam, từ đó đề ra tính tất yếu và một số nguyên tắc cần quán triệt khi vận dụng, bổ sung, phát triển chủ nghĩa Mác - Lênin.

2. Phương pháp nghiên cứu

Trên cơ sở vận dụng phương pháp luận khoa học giáo dục, nghiên cứu này sử dụng các phương pháp nghiên cứu cụ thể sau: (i) *Phương pháp nghiên cứu tài liệu*: được dùng để nghiên cứu các công trình khoa học, sách, báo, sách chuyên khảo, để tìm hiểu những kiến thức lý luận và thực tiễn phục vụ cho mục đích nghiên cứu. (ii) *Phương pháp phân tích và tổng hợp*: được sử

dụng để nghiên cứu các văn kiện của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước; các công trình khoa học có liên quan đến đề tài. (iii) *Phương pháp lịch sử và lôgic*: Nghiên cứu trình bày vấn đề theo trình tự thời gian để thấy được sự phát triển của các quan điểm, tư tưởng qua các giai đoạn cách mạng. Phương pháp lôgic để tìm ra mối liên hệ bản chất, tính tất yếu, quy luật của các vấn đề có liên quan đến nội dung đề tài.

3. Kết quả và bàn luận

3.1. Cơ sở khẳng định chủ nghĩa Mác - Lênin là nền tảng tư tưởng, kim chỉ nam cho hành động của Đảng Cộng sản Việt Nam

3.1.1. Xuất phát từ tính khoa học, tính cách mạng của chủ nghĩa Mác - Lênin

Một là, cơ sở của tính cách mạng và tính khoa học của chủ nghĩa Mác - Lênin

Chủ nghĩa Mác - Lênin có căn cứ cơ sở khoa học, là một hệ thống các quan điểm lý luận và phương pháp khoa học, khách quan được kết tinh và là đỉnh cao thành tựu trí tuệ của loài người, của tinh hoa văn hóa nhân loại.

Chủ nghĩa Mác - Lênin là học thuyết duy nhất từ trước tới nay đặt ra mục tiêu, chỉ rõ con đường giải phóng triệt để giai cấp công nhân, nhân dân lao động và các dân tộc bị áp bức trên thế giới khỏi nô dịch và bóc lột, khỏi đói nghèo và tha hóa về nhiều mặt. Đồng thời, học thuyết đó chỉ ra lực lượng cách mạng thực hiện sự nghiệp giải phóng và phát triển xã hội là giai cấp công nhân và nhân dân lao động, đem lại cho họ niềm tin vào khả năng và sức mạnh của chính mình.

Bản chất cách mạng và khoa học của chủ nghĩa Mác - Lênin còn thể hiện đây là học thuyết mở không cứng nhắc, bất biến, mà đòi hỏi luôn được bổ sung, đổi mới, phát triển trong dòng phát triển trí tuệ của nhân loại. Toàn bộ học thuyết Mác - Lênin có giá trị bền vững xét trong tinh thần biện chứng của nó, với bản chất cách mạng, khoa học và nhân đạo. Chủ nghĩa Mác - Lênin sống mãi trong sự nghiệp đấu tranh của giai cấp công nhân và nhân dân lao động trên thế giới và là nền tảng tư tưởng và kim chỉ nam cho hành động của Đảng Cộng sản Việt Nam.

Hai là, sự thống nhất giữa tính cách mạng và tính khoa học trong chủ nghĩa Mác - Lênin

Trong chủ nghĩa Mác - Lênin, tính khoa học và tính cách mạng không tách rời nhau. Tính khoa học đòi hỏi phải chỉ ra được quy luật vận động, phát triển khách quan của lịch sử; tính cách mạng đòi hỏi phải đấu tranh chống lại mọi lạc hậu, phản động, bảo thủ, chống lại áp bức, bất công, cải tạo xã hội cũ, xây dựng xã hội mới. Thống nhất giữa tính cách mạng và tính khoa học trong chủ nghĩa Mác - Lênin là thống nhất biện chứng. Tính khoa học đã bao hàm và đòi hỏi trong nó tính cách mạng, bởi lẽ khoa học phải bảo vệ cái mới hợp quy luật; ngược lại tính cách mạng cũng đòi hỏi và bao hàm trong nó tính khoa học, bởi lẽ có khách quan, khoa học mới xây dựng được cái mới hợp quy luật.

3.1.2. Chủ nghĩa Mác - Lênin là một nhân tố quyết định sự ra đời của Đảng Cộng sản Việt Nam

Đảng Cộng sản Việt Nam là sản phẩm của sự kết hợp giữa chủ nghĩa Mác - Lênin với phong trào công nhân và phong trào yêu nước Việt Nam. Chủ nghĩa Mác - Lênin là bộ phận cấu thành, giữ vai trò then chốt, quyết định sự ra đời của Đảng.

Chỉ từ khi chủ nghĩa Mác - Lênin được Hồ Chí Minh tiếp thu, vận dụng sáng tạo, truyền bá vào phong trào công nhân và phong trào yêu nước mới làm cho giai cấp công nhân và nhân dân lao động nhận thức được bản chất bóc lột, thối nát của chế độ thực dân, phong kiến và nhận thức được vai trò, sứ mệnh lịch sử của mình. Từ đó, làm chuyển biến phong trào công nhân từ tự phát lên tự giác, phong trào yêu nước từ lập trường dân tộc sang lập trường giai cấp. Chính chủ nghĩa Mác - Lênin đã đưa giai cấp công nhân Việt Nam lên vũ đài chính trị và trở thành lực lượng lãnh đạo cách mạng thông qua lãnh tụ chính trị, đội tiên phong, bộ tham mưu chiến đấu của mình là Đảng Cộng sản Việt Nam.

3.1.3. Thực tiễn hoạt động của Đảng Cộng sản Việt Nam và các đảng cộng sản khác trên thế giới

Trong suốt quá trình lãnh đạo cách mạng, Đảng Cộng sản Việt Nam luôn trung thành và vận dụng, phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin vào điều kiện, hoàn cảnh cụ thể của nước ta, coi

đây là cơ sở lý luận, nền tảng tư tưởng, kim chỉ nam trong xây dựng và hoạt động của Đảng. Vì vậy, Đảng luôn có cương lĩnh, đường lối, chiến lược, sách lược... đúng đắn, lãnh đạo nhân dân ta đi từ thắng lợi này đến thắng lợi khác.

Lịch sử chứng minh, nếu mơ hồ, dao động về hệ tư tưởng thì sẽ lúng túng trong hoạch định chủ trương, đường lối, rối loạn trong tổ chức và tất yếu dẫn đến thất bại trong hành động. Thực tiễn cách mạng nước ta cũng chứng minh trong mỗi giai đoạn cách mạng, mỗi lĩnh vực công tác, mỗi địa phương nếu xa rời hay vận dụng một cách giáo điều, máy móc chủ nghĩa Mác - Lênin thì kết quả lãnh đạo của Đảng ở giai đoạn đó, lĩnh vực đó, nơi đó bị hạn chế, cách mạng sẽ khó khăn, thậm chí thất bại.

Kinh nghiệm ở Liên Xô, Đông Âu đã chứng minh quan điểm đúng đắn của Đảng ta: mọi thành công hay thất bại của cách mạng đều bắt nguồn từ sự lãnh đạo của Đảng, bất cứ nơi nào và lúc nào, đảng nào xa rời những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác - Lênin, vận dụng chủ nghĩa Mác - Lênin một cách giáo điều, duy ý chí, vi phạm những nguyên lý về đảng của giai cấp công nhân, thì nhất định trước sau đảng đó sẽ phạm sai lầm, đội ngũ đảng chia rẽ, mất uy tín trước quần chúng và có thể đưa cách mạng đến thất bại. Trung thành với chủ nghĩa Mác - Lênin và vận dụng, phát triển sáng tạo vào điều kiện cụ thể của nước ta, Đảng Cộng sản Việt Nam do Chủ tịch Hồ Chí Minh sáng lập và rèn luyện, đã trải qua nhiều thử thách, trở thành một đảng mácxít kiên cường, vững vàng trước những biến cố vô cùng khó khăn của lịch sử ở trong nước và trên thế giới [7, tr.42-43].

Hiện nay bọn cơ hội xét lại và giai cấp tư sản đang tìm mọi cách xuyên tạc, phủ nhận các giá trị bền vững của chủ nghĩa Mác - Lênin, trong đó có học thuyết về chính đảng cách mạng của giai cấp công nhân, thì việc nghiên cứu nắm vững thực chất những nguyên lý của học thuyết Mác - Lênin càng có ý nghĩa to lớn, giúp cho đội ngũ cán bộ, đảng viên nắm vững những cơ sở lý luận để quán triệt và vận dụng sáng tạo đường lối đổi mới, chính sách, góp phần xây dựng Đảng ngày càng vững mạnh.

3.2. Những giá trị bền vững của chủ nghĩa Mác - Lênin - cơ sở, nền tảng tư tưởng lý luận, kim chỉ nam cho hành động của Đảng Cộng sản Việt Nam

3.2.1. Chủ nghĩa Mác - Lênin là một học thuyết phát triển

Về bản chất, chủ nghĩa Mác - Lênin là một học thuyết phát triển, là hệ thống mở với bản chất vốn có là luôn luôn được bổ sung, phát triển. Ph. Ăngghen đã chỉ rõ: “Lý luận của chúng tôi là lý luận của sự phát triển, chứ không phải là một giáo điều mà người ta phải học thuộc lòng và lặp lại một cách máy móc” [8, tr.776].

Bảng 1. Một số điểm cơ bản V.I. Lênin phát triển so với C. Mác

C. Mác	V.I. Lênin
Cách mạng xã hội chủ nghĩa chỉ có thể thắng đồng thời ở một loạt nước tư bản chủ nghĩa.	Cách mạng xã hội chủ nghĩa có thể thắng ở một số nước, thậm chí một nước tư bản chủ nghĩa.
Quá độ trực tiếp lên chủ nghĩa xã hội.	Quá độ gián tiếp lên chủ nghĩa xã hội từ những nước kinh tế lạc hậu.
Sớm xóa bỏ kinh tế thị trường; kinh tế kế hoạch hóa tập trung; một hình thức sở hữu công cộng (nhà nước).	Kinh tế nhiều thành phần; kết hợp kế hoạch với thị trường; chấp nhận đa dạng hóa hình thức sở hữu trên cơ sở công hữu về tư liệu sản xuất chủ yếu.
Vô sản toàn thế giới liên hiệp lại!	Vô sản toàn thế giới và các dân tộc bị áp bức đoàn kết lại.
Nhà nước kiểu Công xã Paris.	Nhà nước kiểu Xô viết - mới.

V. I. Lênin bổ sung, phát triển nhiều luận điểm của chủ nghĩa Mác cho phù hợp với điều kiện thực tiễn cũng như sự phát triển của khoa học cùng với cuộc đấu tranh chống lại các loại hình kẻ thù của chủ nghĩa Mác. V.I. Lênin khẳng định: “Chúng ta không hề coi lý luận của Mác như là một cái gì đã xong xuôi hẳn và bất khả xâm phạm; trái lại, chúng ta tin rằng lý luận đó chỉ đặt nền móng cho môn khoa học mà những người xã hội chủ nghĩa cần phải phát triển hơn nữa về

mọi mặt, nếu họ không muốn trở thành lạc hậu đối với cuộc sống” [9, tr.232]. Trong điều kiện chủ nghĩa tư bản đã bước vào giai đoạn phát triển của chủ nghĩa đế quốc, V.I. Lênin đã có những kế thừa và phát triển sáng tạo di sản tư tưởng của C.Mác và Ph.Ăngghen (Xem bảng 1).

Và khi khẳng định lý luận chủ nghĩa Mác - Lênin là lý luận phát triển không có nghĩa là những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác - Lênin không ổn định. Có những luận điểm cụ thể nào đó do thực tiễn chính trị - xã hội, cũng như do sự phát triển của kinh tế, của khoa học,... đã đổi thay mà cần phải được bổ sung, phát triển, thậm chí loại bỏ.

3.2.2. Chủ nghĩa nhân văn vì con người

Chủ nghĩa Mác - Lênin xuất phát từ con người và cũng nhằm mục đích giải phóng con người. Chủ nghĩa Mác - Lênin không có mục tiêu nào khác là giải phóng con người khỏi mọi hình thức nô dịch, áp bức, bóc lột. Nhưng để giải phóng con người, trước hết phải giải phóng giai cấp công nhân. Thực tiễn lịch sử phát triển của nhân loại đã chứng tỏ ý nghĩa to lớn của chủ nghĩa nhân văn vì con người của chủ nghĩa Mác - Lênin.

3.2.3. Phương pháp biện chứng duy vật

Cho đến nay nhân loại đã biết tới nhiều phương pháp nhận thức khác nhau nhưng hiện tại chưa có phương pháp nào có thể thay thế được phương pháp biện chứng duy vật của triết học Mác - Lênin. Phương pháp biện chứng duy vật của triết học Mác - Lênin là sự kết tinh toàn bộ tinh hoa trong lịch sử phát triển của phương pháp biện chứng từ thời cổ đại đến thời đại của Mác.

Phương pháp biện chứng duy vật còn được bổ sung bởi những thành tựu vĩ đại của khoa học tự nhiên đương thời cũng như cơ sở thực tiễn là phong trào đấu tranh cách mạng của phong trào công nhân thế giới. Các nguyên tắc khách quan, toàn diện, phát triển, lịch sử - cụ thể và thực tiễn của phương pháp biện chứng duy vật vẫn còn nguyên giá trị phương pháp luận khoa học. Cụ thể:

Một là, nguyên tắc khách quan

Nguyên tắc này yêu cầu trong nhận thức và hoạt động thực tiễn phải xuất phát từ thực tế khách quan; tôn trọng quy luật khách quan, hành động theo quy luật khách quan; nhìn thẳng vào sự thật; xem xét sự vật một cách trung thực như nó vốn có, không tô hồng, không bôi đen. Chống chủ quan duy ý chí. Không lấy mong muốn chủ quan thay cho hiện thực khách quan.

Hai là, nguyên tắc phát triển

Nguyên tắc này yêu cầu xem xét sự vật trong sự vận động, biến đổi, phát triển. Chống bảo thủ, trì trệ, ngại đổi mới, yêu cầu phải tin tưởng tương lai; trong thực tiễn phải có tầm nhìn chiến lược, dự báo được các tình huống có thể xảy ra để có các phương án dự phòng tối ưu; nếu có khó khăn thất bại tạm thời phải bình tĩnh, tự tin vào tương lai vì quy luật chung là phát triển đi lên.

Ba là, nguyên tắc toàn diện

Nguyên tắc này đòi hỏi xem xét sự vật phải xem xét tất cả các mặt, các mối liên hệ của sự vật. Tuy nhiên, cần phải có trọng tâm, trọng điểm. Trong hoạt động thực tiễn muốn giải quyết vấn đề gì phải thực hiện đồng bộ các giải pháp. Chống bệnh편 diện cực đoan, một chiều. Chống chiết trung, nguy hiểm dẫn đến bình quân chủ nghĩa.

Bốn là, nguyên tắc lịch sử - cụ thể

Nguyên tắc này yêu cầu xem xét sự vật phải vừa cụ thể (trong không gian, thời gian xác định, mối liên hệ cụ thể) vừa lịch sử (trong hoàn cảnh lịch sử, tính lịch sử, điều kiện lịch sử cụ thể). Chống giáo điều, rập khuôn, máy móc, chung chung đại thể.

Năm là, nguyên tắc thực tiễn

Xem xét sự vật gắn với nhu cầu thực tiễn. Lấy thực tiễn làm tiêu chuẩn kiểm tra sự đúng sai của lý luận, chủ trương, đường lối. coi trọng tổng kết thực tiễn, để bổ sung, hoàn thiện, phát triển lý luận. Chống bệnh giáo điều, chủ quan, duy ý chí.

3.2.4. Quan niệm duy vật về lịch sử

Quan niệm duy vật về lịch sử này đã chấm dứt sự lộn xộn và tùy tiện vẫn thống trị từ trước đến nay trong các quan niệm về lịch sử và chính trị. Quan niệm duy vật về lịch sử của C. Mác lần

đầu tiên trong lịch sử đã thấy được căn nguyên của những động cơ vật chất, đặc biệt là động cơ lợi ích kinh tế trong hoạt động lịch sử của con người.

Quan niệm duy vật về lịch sử cũng xuất phát từ trình độ phát triển của nền sản xuất vật chất xã hội để lý giải những quan niệm tư tưởng cũng như những điều kiện xã hội của đời sống quần chúng nhân dân cùng vai trò của họ trong lịch sử. Quan niệm duy vật về lịch sử đã xem xét xã hội một cách chỉnh thể, toàn diện quá trình phát sinh, phát triển và suy tàn của các hình thái kinh tế - xã hội.

Quan niệm duy vật về lịch sử xuất phát từ đời sống vật chất để lý giải đời sống tinh thần của xã hội. Quan niệm duy vật về lịch sử trong khi khẳng định vai trò quyết định của đời sống vật chất đối với đời sống tinh thần, kinh tế đối với chính trị,... đã không hề hạ thấp mà còn nhấn mạnh sự tác động trở lại của đời sống tinh thần đến đời sống vật chất, của chính trị đối với kinh tế,... Do vậy, chủ nghĩa duy vật lịch sử của C.Mác về bản chất cũng là chủ nghĩa duy vật biện chứng.

3.2.5. Học thuyết hình thái kinh tế - xã hội

Học thuyết của C.Mác về hình thái kinh tế - xã hội mà điểm cốt lõi của nó là quy luật về sự phù hợp của quan hệ sản xuất với tính chất và trình độ phát triển của lực lượng sản xuất. C. Mác đã vận dụng quy luật này để phân tích về sự vận động và phát triển của hình thái kinh tế - xã hội tư bản chủ nghĩa; đồng thời chỉ ra xu hướng phát triển tất yếu của hình thái kinh tế - xã hội xã hội chủ nghĩa (giai đoạn đầu của hình thái kinh tế - xã hội cộng sản chủ nghĩa).

Học thuyết C. Mác về hình thái kinh tế - xã hội đã được thực tiễn khắc nghiệt kiểm nghiệm. Sự sụp đổ của mô hình chủ nghĩa xã hội ở Liên Xô và Đông Âu cùng những thiếu sót nghiêm trọng về mọi mặt của các nước tuyên bố theo con đường xã hội chủ nghĩa cũng không thể coi là bằng chứng bác bỏ tính khoa học của học thuyết C. Mác. Tất cả những gì đã diễn ra chỉ chứng tỏ rằng, chưa có ở đâu trên trái đất này có đủ những điều kiện cần thiết cho sự ra đời của xã hội mới - xã hội chủ nghĩa và cộng sản chủ nghĩa. Những lý tưởng cao đẹp của chủ nghĩa cộng sản: dân chủ, tự do, bình đẳng, bác ái, không có áp bức bóc lột, thế giới đại đồng... vẫn là những mơ ước ngàn năm và vẫn là mục đích đấu tranh của thế giới văn minh ngày nay.

Với những ý nghĩa đó, có thể nói rằng, không phải thời đại chúng ta đã bỏ qua học thuyết C. Mác mà chính học thuyết C. Mác đã vượt qua ngay cả thời đại chúng ta. Điều đó không có nghĩa là mọi luận điểm mà học thuyết C. Mác nêu ra đều đúng. Nếu chỉ xét học thuyết C. Mác trong phạm trù hình thái kinh tế - xã hội ta đã thấy rằng: cho đến nay chưa ai có thể phủ nhận sự phân tích mấu chốt về tiến trình lịch sử. Nhưng do những hạn chế thời đại của mình, C. Mác và những nhà kinh điển của chủ nghĩa Mác chưa bao giờ luận chứng được rõ ràng, cụ thể lực lượng sản xuất mà xã hội mới - xã hội xã hội chủ nghĩa và cộng sản chủ nghĩa cần phải thiết lập.

3.2.6. Học thuyết giá trị thặng dư

C.Mác là nhà kinh tế học đầu tiên phát hiện ra quy luật giá trị thặng dư trong phương thức sản xuất tư bản chủ nghĩa. Ông đã thành công trong việc chỉ ra nguồn gốc của giá trị thặng dư. Các học giả tư sản dù muốn cũng chưa một ai đưa ra được một lý thuyết nào khả dĩ có thể bác bỏ được học thuyết giá trị thặng dư của C. Mác.

G. Sôrôt là nhà tỷ phú đầu cơ chứng khoán, một người chống chủ nghĩa Mác nhưng cũng phải thừa nhận: “C. Mác và Ph. Ăngghen đã cho một phân tích rất tốt về hệ thống tư bản từ cách đây 150 năm” [7, tr. 51].

Trong giai đoạn hiện nay, cần bổ sung (sở hữu trí tuệ, bản quyền; quảng cáo; quản lý phí của chính nhà tư bản,...) nhưng về bản chất học thuyết giá trị thặng dư vẫn còn nguyên giá trị khoa học.

3.2.7. Về vai trò, sứ mệnh lịch sử toàn thế giới của giai cấp công nhân

C. Mác và Ph. Ăngghen đã chỉ rõ, trong tất cả các giai cấp đang đối lập với giai cấp tư sản chỉ có giai cấp vô sản là giai cấp thực sự cách mạng, có vai trò, sứ mệnh lịch sử lật đổ giai cấp tư sản thiết lập một chế độ xã hội mới không còn người bóc lột người. Mặc dù cuộc sống có tiến bộ hơn,

nhưng bản thân người công nhân hiện đại vẫn là người làm thuê hiện đại, vẫn bị bóc lột giá trị thặng dư.

Xét về nội dung kinh tế giai cấp công nhân vẫn là chủ thể chủ yếu của quá trình sản xuất vật chất trong nền công nghiệp hiện đại, vẫn là người gắn với lực lượng sản xuất hiện đại, có những phẩm chất như tinh thần đồng đội, tập thể, có tầm nhìn xa trông rộng, có tính kỷ luật cao, có khả năng quy tụ, lãnh đạo các giai cấp khác. Xét về nội dung chính trị - xã hội cho thấy chỉ có giai cấp công nhân mới có thể liên minh với nhân dân lao động khác do đảng cộng sản lãnh đạo để xây dựng xã hội mới; mới giải quyết được các vấn đề chính trị - xã hội trong quá trình xây dựng xã hội mới. Xét về nội dung văn hóa, tư tưởng, chỉ có giai cấp công nhân mới là lực lượng xác lập được các hệ giá trị mới như lao động, công bằng, dân chủ, bình đẳng, tự do để thay thế cho hệ giá trị tư sản cũ.

3.2.8. Học thuyết về chủ nghĩa xã hội

Chủ nghĩa xã hội với tư cách là một lý tưởng vẫn sống mãi, sự sụp đổ của chủ nghĩa xã hội ở Liên Xô, Đông Âu là sự sụp đổ của mô hình chủ nghĩa xã hội giáo điều, cứng nhắc, không phải sự sụp đổ của chủ nghĩa xã hội nói chung.

Chủ nghĩa xã hội với tư cách là một phong trào hiện thực vẫn tồn tại, với tư cách là một chế độ chính trị - xã hội vẫn tồn tại, phát triển ở Việt Nam, Trung Quốc, Cu Ba,...

Mặc dù quan điểm của C. Mác, Ph. Ăngghen về chủ nghĩa xã hội mới chỉ mang tính phác thảo về những nguyên tắc chung nhất, cơ bản nhất: có sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản; nền đại công nghiệp với chế độ công hữu về tư liệu sản xuất chủ yếu, phân phối theo lao động; nhà nước của dân, do dân, vì dân; dân chủ xã hội chủ nghĩa,... vẫn giữ nguyên giá trị lý luận và thực tiễn.

Sự ra đời của chủ nghĩa xã hội và sự diệt vong của chủ nghĩa tư bản là do tất yếu kinh tế quy định và đều tất yếu như nhau; cách thức khác nhau của các quốc gia, dân tộc đi lên chủ nghĩa xã hội; chủ nghĩa xã hội là kết quả phát triển tổng hợp của tinh hoa mọi thời đại, mọi dân tộc.

3.3. Vận dụng sáng tạo, bổ sung, phát triển chủ nghĩa Mác - Lênin góp phần bảo vệ nền tảng tư tưởng, kim chỉ nam hành động của Đảng Cộng sản Việt Nam

3.3.1. Tính tất yếu phải vận dụng sáng tạo, bổ sung, phát triển chủ nghĩa Mác - Lênin

Thứ nhất, chỉ có phát triển, thông qua phát triển và bằng phát triển chủ nghĩa Mác - Lênin mới thể hiện được sức sống của mình đối với thời đại.

Phát triển vừa là một đặc trưng, vừa là một giá trị bền vững của chủ nghĩa Mác - Lênin. Bởi lẽ, chủ nghĩa Mác - Lênin về bản chất vốn là hệ thống mở, không phải hệ thống khép kín, giáo điều như những luận điểm sai trái, thù địch thường xuyên tạc. Mặc dù, luôn được bổ sung, phát triển như vậy nhưng bản chất, linh hồn của chủ nghĩa Mác - Lênin, những nguyên lý lý luận về mục tiêu giải phóng con người, về lực lượng, phương pháp cách mạng để giải phóng con người vẫn giữ nguyên giá trị. Có được điều này là do các Đảng Cộng sản chân chính, trong đó có Đảng Cộng sản Việt Nam luôn xử lý và giải quyết tốt quan hệ giữa kiên định và bổ sung, phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin.

Thứ hai, thời đại ngày nay đang có nhiều biến động sâu sắc đòi hỏi chủ nghĩa Mác - Lênin phải luôn không ngừng được vận dụng sáng tạo, bổ sung, phát triển để phù hợp với tình hình biến đổi của thực tiễn.

Trong giai đoạn hiện nay, trước những biến động khó lường của tình hình khu vực và thế giới, khoa học và công nghệ phát triển nhanh, các thế lực thù địch không từ bất kỳ thủ đoạn nào để bôi xấu, xuyên tạc, phủ nhận chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh. Ở trong nước, sự nghiệp đổi mới ngày càng đi vào chiều sâu, quá trình hội nhập quốc tế ngày càng sâu, rộng đang đặt ra rất nhiều vấn đề đòi hỏi chúng ta phải vừa kiên định, vừa bổ sung, phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh.

Thứ ba, bản thân chủ nghĩa Mác - Lênin hàm chứa những luận điểm mà để giải quyết chúng, chúng ta phải tìm ở chính thực tiễn ngày hôm nay, chứ không có tiền lệ trong lịch sử, nghĩa là chúng ta phải luôn luôn tìm tòi, vận dụng sáng tạo, bổ sung, phát triển chủ nghĩa Mác - Lênin.

Bổ sung, phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh cần phải dựa trên cơ sở của chính chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh để bổ sung, phát triển sáng tạo những luận điểm cụ thể nào đó cho phù hợp với thực tiễn. V. I. Lênin đã từng khẳng định “Chính vì chủ nghĩa Mác không phải là một giáo điều chết cứng, một học thuyết nào đó đã hoàn thành hẳn, có sẵn đâu vào đấy, bất di bất dịch, mà là một kim chỉ nam sinh động cho hành động, chính vì thế nó không thể không phản ánh sự biến đổi mạnh mẽ của điều kiện sinh hoạt xã hội” [10, tr.103]. Nghĩa là điều kiện sinh hoạt xã hội, thực tiễn, khoa học có những đổi thay thì những nguyên lý của chủ nghĩa Mác - Lênin cũng cần được bổ sung, phát triển.

Thứ tư, Đảng Cộng sản Việt Nam và nhân dân Việt Nam qua tổng kết thực tiễn Việt Nam và thế giới đã có những nhận thức đúng đắn hơn, đầy đủ hơn về chủ nghĩa Mác - Lênin, và đã có những bổ sung, phát triển chủ nghĩa Mác - Lênin về một loạt vấn đề lý luận.

Trên nền tảng chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, Đảng Cộng sản Việt Nam đã có những bổ sung, phát triển hết sức sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh vào điều kiện thực tiễn cụ thể của Việt Nam. Trong các Đại hội thời kỳ đổi mới, Đảng Cộng sản Việt Nam luôn đề ra nhiệm vụ “Kiên định và không ngừng vận dụng, phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh phù hợp với thực tiễn Việt Nam trong từng giai đoạn” [11, tr.108]. Nghĩa là Đảng Cộng sản Việt Nam luôn luôn nắm vững, xử lý tốt quan hệ giữa kiên định và bổ sung, phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, không rơi vào bảo thủ, trì trệ, xét lại.

3.3.2. Một số nguyên tắc cần quán triệt khi vận dụng, bổ sung, phát triển chủ nghĩa Mác - Lênin

Một là, vận dụng sáng tạo góp phần bổ sung, phát triển chủ nghĩa Mác - Lênin không phải là phủ định mà tiếp tục làm sáng tỏ, làm giàu thêm và khẳng định bản chất, cách mạng, khoa học vốn có của chủ nghĩa Mác - Lênin trong điều kiện thực tiễn mới.

Vận dụng, bổ sung, phát triển chủ nghĩa Mác - Lênin cần tránh tình trạng ngại đổi mới, ngại bổ sung, ngại phát triển, dễ rơi vào bảo thủ, trì trệ, giáo điều, không thấy được những đổi thay của thực tiễn, sự phát triển của khoa học và công nghệ. Ngược lại, cũng cần tránh việc lợi dụng “bổ sung, phát triển” để xét lại, xuyên tạc một cách vô nguyên tắc, phủ định sạch trơn bản chất khoa học, cách mạng của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh.

Hai là, vận dụng sáng tạo góp phần bổ sung, phát triển chủ nghĩa Mác - Lênin phải đứng trên lập trường của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối của Đảng Cộng sản Việt Nam.

Bổ sung, phát triển sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh phải trên cơ sở kiên định bản chất khoa học, cách mạng vốn có, những nguyên lý cơ bản của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, trên quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam, không hoang mang, dao động, mất phương hướng.

Ba là, vận dụng sáng tạo góp phần bổ sung, phát triển chủ nghĩa Mác - Lênin phải kiên quyết đấu tranh chống lại những quan điểm sai trái, thù địch.

Phải kiên quyết đấu tranh với những quan điểm, tư tưởng thù địch, sai trái, bảo vệ tính khoa học, trong sáng của chủ nghĩa Mác - Lênin. Cần tổ chức nghiên cứu, nhận diện các quan điểm sai trái, thù địch, xuyên tạc, phủ nhận chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh từ những luận điểm chung đến những luận điểm cụ thể, trên từng lĩnh vực của đời sống kinh tế - xã hội, quốc phòng, an ninh và đối ngoại. Cần huy động lực lượng rộng rãi, cung cấp đầy đủ các thông tin liên quan đến vấn đề đấu tranh dưới nhiều hình thức, để kịp thời định hướng đấu tranh.

Bốn là, vận dụng sáng tạo góp phần bổ sung, phát triển chủ nghĩa Mác - Lênin phải trên cơ sở tổng kết một cách khoa học thực tiễn đổi mới đất nước và thực tiễn khu vực cũng như thế giới.

Trong bối cảnh tình hình thế giới, khu vực và trong nước tiếp tục có những chuyển biến mau lẹ, phức tạp, khó lường; cuộc đấu tranh trên mặt trận tư tưởng, lý luận để bảo vệ chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước ngày càng trở nên khó khăn. Vì vậy, đi đôi với tăng cường đấu tranh, phê phán, bác bỏ các quan điểm thù địch, sai trái, bảo vệ và phát triển chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh,

đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, phải từng bước hiện thực hóa những mục tiêu, chính sách, lý tưởng về chủ nghĩa xã hội trên đất nước ta. Phải tổng kết, chứng minh trên thực tế tính cách mạng, khoa học của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước bằng những kết quả hiện thực, bằng những thành quả trong công cuộc đổi mới vì mục tiêu dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh.

4. Kết luận

Học thuyết Mác - Lênin có sức sống mãnh liệt và có giá trị thời đại, bởi vì đây là học thuyết khoa học và cách mạng. Học thuyết đó là cơ sở thế giới quan, cơ sở phương pháp luận khoa học của nhân loại và gợi mở cho sự nghiên cứu tiếp tục trong tương lai của loài người. Học thuyết Mác - Lênin, cùng với tư tưởng Hồ Chí Minh, thực sự trở thành nền tảng tư tưởng lý luận, kim chỉ nam cho hành động cách mạng của Đảng ta trong lãnh đạo sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Như đồng chí Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng khẳng định: “Và điều hết sức quan trọng là phải luôn luôn kiên định và vững vàng trên nền tảng tư tưởng lý luận của chủ nghĩa Mác - Lênin - học thuyết khoa học và cách mạng của giai cấp công nhân và quần chúng lao động. Tính khoa học và cách mạng triệt để của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh là những giá trị bền vững, đã và đang được những người cách mạng theo đuổi và thực hiện” [12].

Đây là học thuyết khoa học và đúng đắn, nhưng học thuyết Mác - Lênin cũng là sản phẩm của thời đại, của hoàn cảnh lịch sử nhất định, nên không thể đưa ra những giải pháp đầy đủ, chi tiết, cặn kẽ đối với mọi vấn đề, ở mọi thời đại, của mọi quốc gia. Do vậy, cần phải xem học thuyết Mác - Lênin là học thuyết mở, cần được bổ sung, phát triển không ngừng cùng với tiến trình phát triển tri thức, khoa học, thực tiễn của nhân loại. Khi vận dụng các nguyên lý cơ bản của học thuyết đó, nhất thiết phải dựa vào điều kiện lịch sử cụ thể của từng nước để vận dụng một cách sáng tạo. Những thắng lợi mang tính lịch sử của cách mạng Việt Nam từ khi có Đảng Cộng sản lãnh đạo là minh chứng thuyết phục nhất về sự vận dụng sáng tạo và sự đóng góp của Đảng ta, của nhân dân ta cho sự phát triển học thuyết Mác - Lênin. Vận dụng lý luận vào thực tiễn là con đường cam go, khúc khuỷu, phải có cơ chế thích hợp và đòi hỏi thái độ khách quan, khoa học, trung thực thì mới thành công.

TÀI LIỆU THAM KHẢO/ REFERENCES

- [1] Communist Party of Vietnam, *Document of the XIth National Congress of Deputies*, National Politics, Hanoi, 2011.
- [2] Q. T. Nguyen, "Defending Marxism-Leninism, Ho Chi Minh Thought in the New Context," *Propaganda Magazine*, no. 11, pp. 17-21, 2018.
- [3] H. N. Le, "Criticizing some views that distort and deny Marxism-Leninism," *Communist Review*, no. 948, pp. 37-42, 2020.
- [4] V. P. Tran, "Sustainable values and meaning of the times of Marxism – Leninism," *Journal of Political Theory*, no. 1, pp. 20-25, 2020.
- [5] V. T. Nguyen, "Values and vitality of Marxism-Leninism, Ho Chi Minh's thought in the present day, and some requirements for the protection of the ideological foundation of the Party in the present time," *Communist Review*, no. 961, pp. 42-48, 2021.
- [6] X. T. Nguyen, "Strengthening the protection of the Party's ideological foundation, fighting against wrong and hostile views in the new situation," *Communist Review*, no. 962, pp. 28-36, 2021.
- [7] Central Theoretical Council, *Criticizing wrong views, defending the ideological foundation, program and lines of the Communist Party of Vietnam*. National Political Publishing House, Hanoi, 2015.
- [8] M. Karl and E. Friedrich, *Complete volume*, vol. 36, National Political Publishing House, Hanoi, 1995.
- [9] L. I. Vladimir, *Complete volume*, vol. 4, Progressive Publishing House, Hanoi, 1974.
- [10] L. I. Vladimir, *Complete volume*, vol. 20, National Political Publishing House, Hanoi, 2005.
- [11] Communist Party of Vietnam, *Document of the XIIIth National Congress of Deputies*, vol. 1, National Political Publishing House of Truth, Hanoi, 2021.
- [12] P. T. Nguyen, "Some theoretical and practical issues on socialism and the path to socialism in Vietnam," *People's Newspaper*, no. 23945, May 17, 2021.